

ИЗБОР НАЈЛЕПШЕГ

(*El Color de la Esencia: Monográfico de Poesía Serbia Contemporánea*, приредила и превела на шпански Силвија Монрос Стојаковић, *Ánfora Nova*, 2013)

Није све у кризи, има нешто и у изобиљу. Само ако то хоћемо, ову годину можемо да вреднујемо по Антологији савремене српске поезије, *Боја сушћине*, објављеној у Шпанији у издању часописа „Anfora Nova“. У том случају, с правом говоримо о изузетно богатој години за српску поезију, дакле књижевност, дакле културу. У пуном замаху хиперпродукције криза, те сходно томе понашању министарстава и малобројних сличних локација које нас на сваки начин погрешно асоцирају на реч „помоћ“, важно је знати да су управо овакви подухвати они који одржавају наду. Они успевају зато што је некоме, или неколицини њих, *сћало*, зато што *воле*. За Антологију српске поезије на шпанском језику слободно можемо рећи да је у потпуности дело песника! Реч је о племенитој завери српско-шпанске љубави према поезији која је успела да надигра многа „нема динара“ и створи књигу која је својом вредношћу већ освојила своје, па тако и време будуће. Као и све драгоцености које не баш лагано, али сасвим сигурно емигрирају из излогâ – да додамо још и то – ова књига се удобно настанила у изобиљу Интернета. Заинтересовани је за сада могу наћи у виртуелном простору за који нам је одавно јасно да је најсигурније уточиште хуманог. Она постоји и као изванредно опремљена „класична“ књига, само што је пут до тог формата у овом часу мало тежи. Разуме се, овакву књигу је најтеже створити, а њена ауторка би несумњиво рекла и – најлепше.

Осим што је прелеп, антологичарски труд је у великој мери налик *немојућој мисији*. Много је тога што аутор антологије треба да *задовољи*, а да при том сачува оно што је основни квалитет сваке књиге – њено неоспорно ауторство, кохерентност, дакле, уметност. Уобичајена је подела на такозване личне и оне антологије које морају да удовоље заправо утопијској идеји о *објективној истини*. Рекла бих да избор из поезије савремених српских песника Силвије Монрос Стојаковић постиже одличну равнотежу између ових двеју матрица, самим тим стварајући своју сопствену. Како? По мом осећању, Силвијино умеће одабира је исправно и безрезервно усмерено на – саму поезију. Ишчитавајући ову књигу на оба језика имала сам прилику да се опустим живљајући у песмама, те да повремено сметнем с ума ко је коју написао.

Већ код првог песника, односно песникиње, ауторка антологије ме је убедила – и то је прави глагол – да ће из дела свакога од нас одабрати три одличне песме. Повећала сам јој с пуним правом до те мере да у једном од читања намерно нисам обраћала пажњу на имена аутора, већ сам се слободно препустила – песмама. Некоме ко је тасао, или пак учествује у овој фази цивилизације када може „без проблема“ да

укуца бар једну књигу годишње, ово можда звучи једноставно. Ипак, реч је о великом умећу. Треба поседовати то знање и тај таленат како бисмо некога представили – практично направиле портрет трима песмама – а да то истовремено буде интегрални део укупног штива које се потпуно легитимно може читати од корица до корица. Истински писци знају колико је тешко постићи ту „питкост“, тај, како га ја називам, ефекат лакоће читања, док је све време реч о изузетно прегнантном садржају. Нема сумње да је лакоћу у сваком погледу најтеже досегнути. Усавршавање композиције јесте оно што називамо *радом на делу*. Међутим, писање сопствене књиге подразумева да аутор слободно и нужно уклања све оно што угрожава њену хомогеност. Док овде говоримо о избору из књига других, па још и о нечему што се у Доба спорта сматра примарним – о репрезентативном представљању ни мање ни више већ једне нације!

Морам, а пре свега желим да кажем да се дивим томе како је Силвија успела да од одломака из туђих дела испева један до ове мере компактан поетски запис, а да он, што је посебно занимљиво, буде и толико *њен*. Колико год пута да сам читала ову антологију, на српском или на шпанском, доживела сам је као *сојсџивену књију*. Силвијину књигу, мада и моју, као и ону коју ће свако ко воли поезију „усвојити“ на исти начин. Оно што је бар за мене посебна радост јесте чињеница да ни у једном часу нисам осетила да ми присуство неких песника смета, нити да ми они који овде нису заступљени драматично недостају. Не зато што бих направила истоветан избор песника – не би ваљало да било ко од нас дели са другима исте критеријуме – већ управо због тога што сам могла и могу да се опустим у доброј поезији лишена таквих размишљања.

У мом не баш ни тако кратком читалачком искуству оваква, рећи ћу слободно *удобношћу уживања у шџиву*, не дешава се често. Да не говорим о коментарима колега који су по питању *засџуљеносџи* као *џакве* далеко ригиднији од мене. Зашто некога нема, а зашто је овај други ту? Зашто ова песма, а зашто не нека друга итд. Овај ехо је готово обавезна цена, да не кажем казна, коју плаћа сваки антологичар. Овога пута тај одјек природно отпада током самог читања.

И остаје поезија.

Не да би то био „најбољи избор икада“, јер уметност није и не сме бити такмичење. Већ зато што ауторка зна и уме да *чује* све наше поетике, чудесно различите, које би можда, бар неке од њих, у једном другачијем ткању искључивале једна другу. Али у оваквом *сусџаву* оне скупа звуче као довршени *еџ* савременог српског песништва, који не губи ниједан тон своје целовитости пренесен у лавиринт другог језика, већ, супротно томе, његова мелодика у одређеним моментима бива богатија.

Прави превод је стварање, надајмо се да у то нема сумње. Уметност је истинско познавање Другога, оно које не тражи доказе, али се очитује у одабирању чија је моћ да Другога представимо понекад боље него што би она или он то сам учинио. Уметност је, такође, и *одважношћу* да се упустимо у једну овакву авантуру. Та унутрашња сигурност, то у најлепшем смислу речи *владање* материјом које у читавој овој динамици емитије смиреност и стиже до читаоца у виду есенције лепоте.

Стога не чуди што је шпански издавач након ишчитавања читавог ткања сам дошао до наслова – „Боја суштине“ – преузевши један стих Иване Миланков. Насловио је он

тима и сасвим песнички иако на најбољи начин информативан предговор Силвије Монрос Стојаковић. Она је, пак, мудро и културно избегла могуће недоумице око „златне, сребрне или бронзане медаље“ тако што је песнике нанизала по хронолошком реду. Не само зато што је такав ред, већ искрено вођени *задовољством у раду* самог приређивача, рећи ћемо који су се песници обрели у овом избору: Тања Крагујевић, Татјана Цвејин, Душко Новаковић, Радмила Лазић, Новица Тадић, антологичарка која нема разлога да крије да је и сама песникиња – Силвија Монрос Стојаковић, Ивана Миланков, Небојша Васовић, Јован Николић, Кајоко Јамасаки, Нина Живанчевић, Јелена Ленголд, Звонко Карановић, Даница Вукићевић, Момчило Бајагић, Мирјана Митровић, Војислав Карановић, Дубравка Ђурић, Раде Танасијевић, Саша Радојчић, Драгослав Дедовић, ауторка овог записа, Саша Јеленковић, Зоран Богнар, Петар Милорадовић, Ана Ристовић, Дејан Алексић, Ненад Јовановић, Милена Марковић, Енес Халиловић и Никола Живановић. И опет, и још једном – не ми, већ наши стихови.